

STARTNOTITIE

VISIE SINGEL VAN ZWOLLE

inhoudsopgave

1	INLEIDING: DE Singel BOEGBEELD VAN ZWOLLE	4
2	ANALYSE	6
2.1	HISTORIE: Singel VAN ZWOLLE IN DE CANON VAN DE RUIMTELIJK ORDERING	6
2.2	OMGEVINGSVISIE, ONTWIKKELPROGRAMMA EN UITVOERINGSAGENDA	12
2.3	PLANGEBIED	14
2.4	PLANOLOGISCHE EN EIGENDOMSSITUATIE	15
2.5	FINANCIËN	15
3	OPGAVE: EEN BOEGBEELD VOOR STAD EN REGIO	16
3.1	DOELSTELLING	16
3.2	FASERING IN UITVOERING	17
3.3	BELEIDSKADERS	18
3.4	WENSELIJKHEID	19
3.5	COMPLEXITEIT	19
3.6	RESULTAAT	19
4	PLANPROCES	20
4.1	PLANPROCES	20
4.1.1	Onderzoeken en ateliers	21
4.1.2	Participatie- en communicatieplan	23
4.1.3	Branding: de gaafste Singel van Nederland	23
4.2	PLANNING	24

1. Inleiding: de Singel als boegbeeld van zwolle

Wikipedia
Een singelgracht, **singel** of vest(e) is een water rond een binnenstad, vaak een overblijfsel van de middeleeuwse verdedigingsgracht van een vestingstad.

Van Dale
sin-gel (*de; m; meervoud: singels*) **1** buitenwal om een stad **2** gracht om of in een stad **3** met kreupelhout begroeide wal om een akker

Om een completer en veerkrachtiger Stadshart te realiseren, maakt Zwolle stap voor stap een ‘sprong’ over de Singel. De binnenstad wordt groter door de omliggende wijken beter te verbinden en hier diverse gemengde buurten te ontwikkelen waarmee de gewenste groei van de stad wordt gefaciliteerd. Tegelijkertijd vindt een afwaardering plaats van de Singel als binnenring waarmee we bijdragen aan een autoluwe en bereikbare binnenstad. Dat vraagt om een integrale aanpak. En om groen als randvoorwaarde voor woningbouw in het Stadshart.

Groen zorgt voor frisse lucht in een drukke stad, zorgt voor biodiversiteit en nodigt uit om naar buiten te gaan, te bewegen en te ontmoeten. Eén van de belangrijkste speerpunten voor de komende periode is de ontwikkeling van een Singel. De Singel als boegbeeld van Zwolle brengt letterlijk lucht en ruimte naar het Stadshart. De Singel draagt bij aan het buitengeluk van Zwollenaren, door de leefbaarheid in de stad te vergroten met ruimte voor voetgangers en fietsers, voor cultuur en recreatie. De Singel creëert daarnaast een aantrekkelijk vestigingsmilieu voor bedrijven en verbindt de historische binnenstad met de wijken daaromheen, wat het Stadshart completer, diverser en fijner maakt.

De Singel is de plek waar de oude stad zich verschanste achter een stevige verdedigingslinie. Tussen de historische, middeleeuwse binnenstad en de uitbreiding van het centrum met nieuwe voorsteden, die nu herkenbaar zijn als de omliggende wijken binnen het Stadshart, ligt de Singel. De zone wordt gekenmerkt door de oude vestingmuur, de bolwerken en de poorten

zoals de Sassenpoort. De Singel is de schakel tussen de verschillende omliggende wijken, die ieder een eigen karakter hebben. Zo bevinden zich aan de zuidzijde woongebieden met villa’s en aan de noordzijde is er van oudsher juist veel bedrijvigheid. De Singel is de groene entree tot de binnenstad en een belangrijke verbinding met het landschap van de regio. Het stadse en het regionale watersysteem komen samen in het water dat door de Singel stroomt, wat de Singel een belangrijke plek maakt voor waterbeheersing en het klimaatbestendig maken van Zwolle als deltastad en -regio. In de Singel is ook fysieke ruimte nodig voor voorzieningen die randvoorwaardelijk zijn voor de energietransitie. In het ontwikkelprogramma “Ons stadshart van morgen” is geconstateerd dat bijna alle stedelijke opgaven integraal samenkomen in de Singel en daarom bestempeld als “de groene motor van de binnenstad”.

Leeswijzer
In het eerste hoofdstuk van deze Startnotitie wordt de context geschetst voor de visie van de ruimtelijke inrichting van de Singel. In de hierop volgende hoofdstukken wordt vervolgens nader ingezoomd op het plangebied. Achtereenvolgens worden de aanleiding en achtergrond, waaronder de actoren in het gebied, geschetst, inclusief de kaders en ambities. Tot slot worden de beoogde samenwerking en het planproces en tot en met de visie behandeld.

2. Analyse

2.1 Historie: Singel van Zwolle in de Canon van de Ruimtelijke Ordering

Zwolle is in de 8e en 9e eeuw ontstaan op twee lage dekzandruggen die bij elkaar kwamen op de plek van de huidige Grote Markt. Tussendoor stroomde de Grote Aa die vanuit het oosten tussen de dekzandruggen doorliep en in het westen over ging in het Zwarte Water. Op de dekzandruggen ontstonden routes die ter plaatse van Grote Markt, de doorwaadbare plek in de Grote Aa, bij elkaar kwamen en de kleine nederzetting verbond met de omgeving.

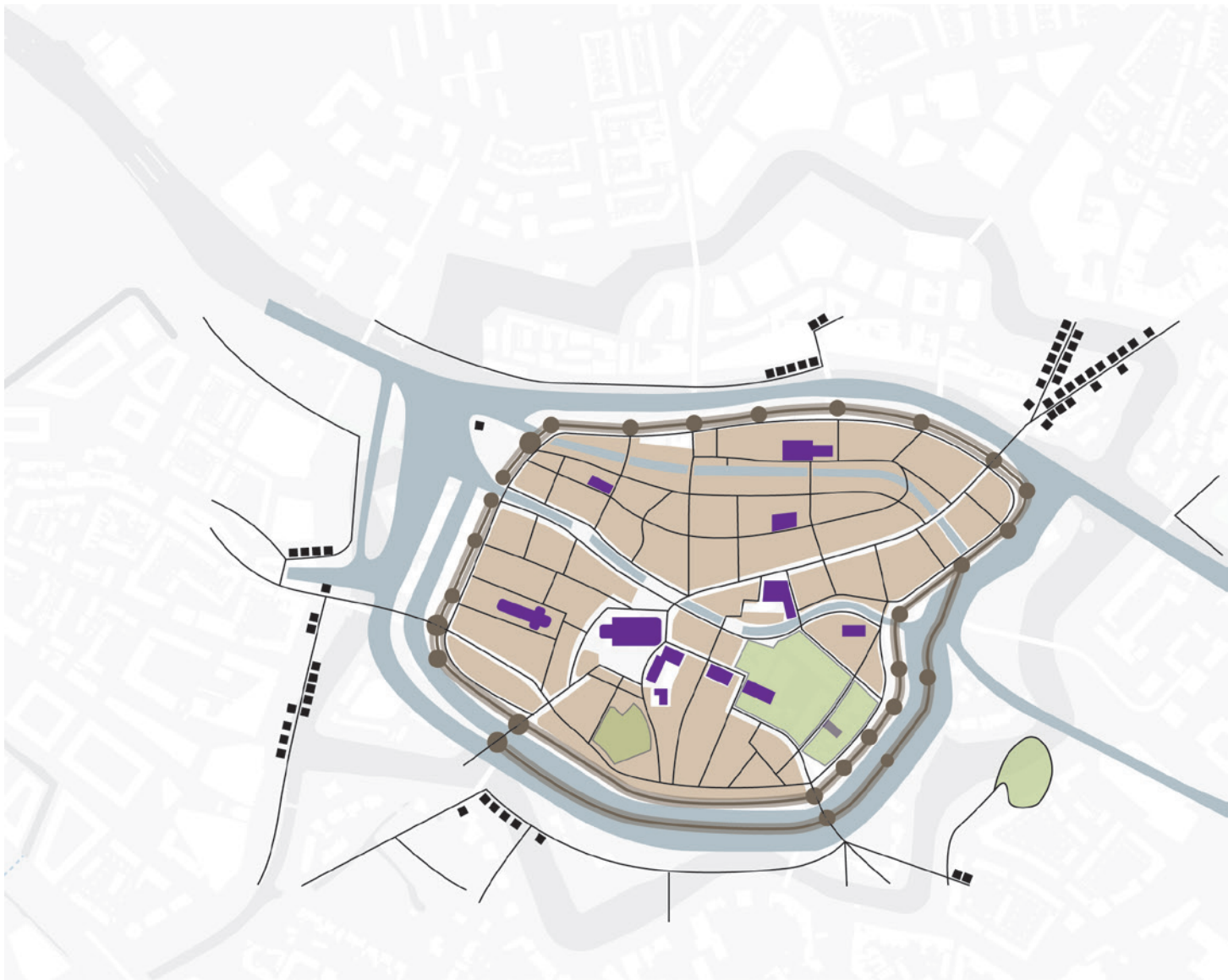

Zwolle, 900-1200 AC

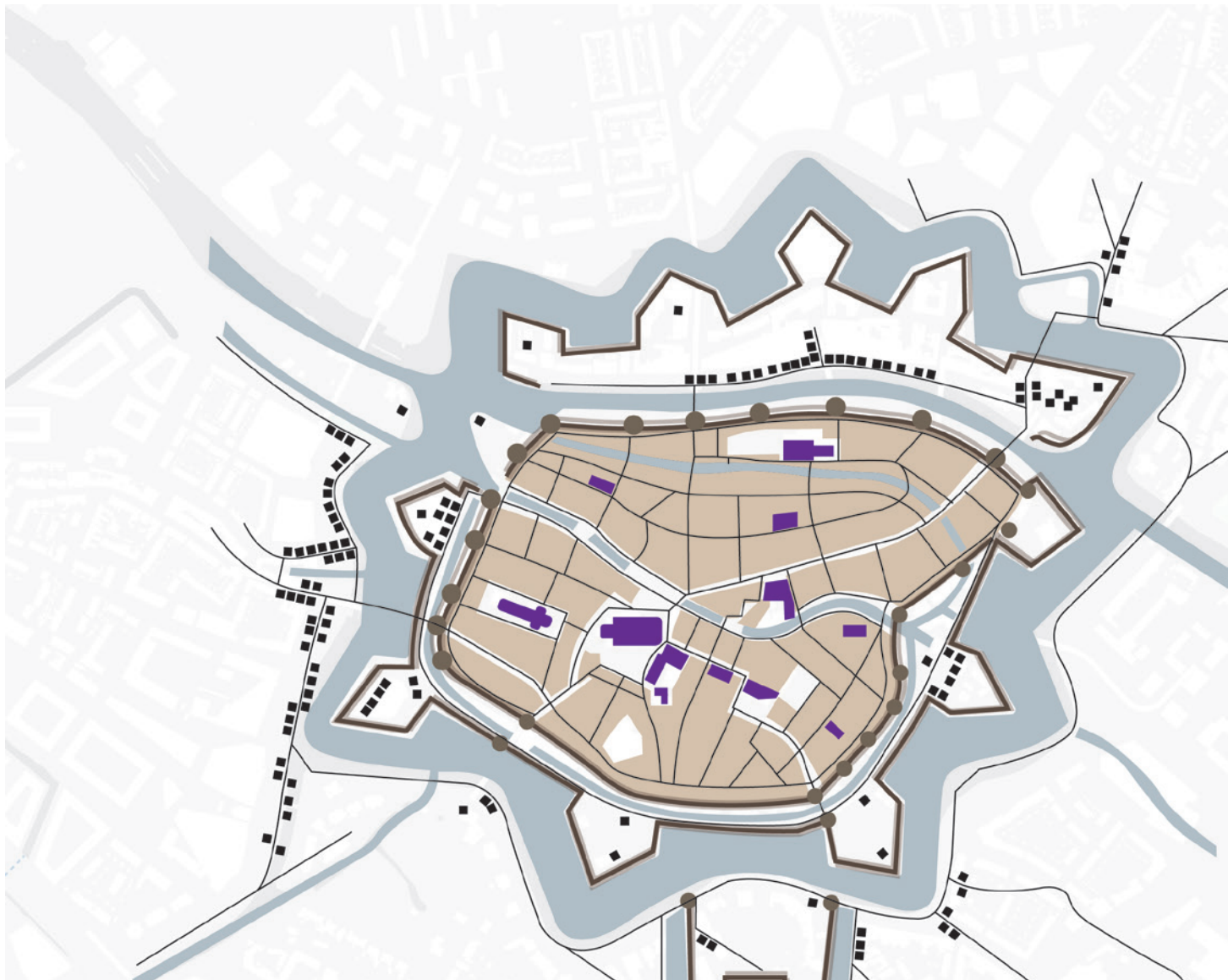
Zwolle, tussen 1230 en stadsbrand 1324 AD

Zwolle ontwikkelde zich tot een centrum in doorvoerhandel en werd vanaf 1407 onderdeel van het Hanzeverbond. Er ontstonden een aantal kerkelijke gebouwen en de stad Zwolle werd in de periode het brandpunt van de moderne devotie. Vanaf het begin van de 15e eeuw werd een nieuwe brede gracht gegraven, de huidige Thorbeckegracht, om het water vanuit Salland beter te kunnen afvoeren. Dit werd de belangrijkste verbinding van de stad met het Zwarte Water. Tot aan de stadsuitbreiding op het Noordereiland in het begin van de 17e eeuw is er in fasen verder gewerkt aan de verdediging van de stad door het bouwen van verschillende stadsmuren.

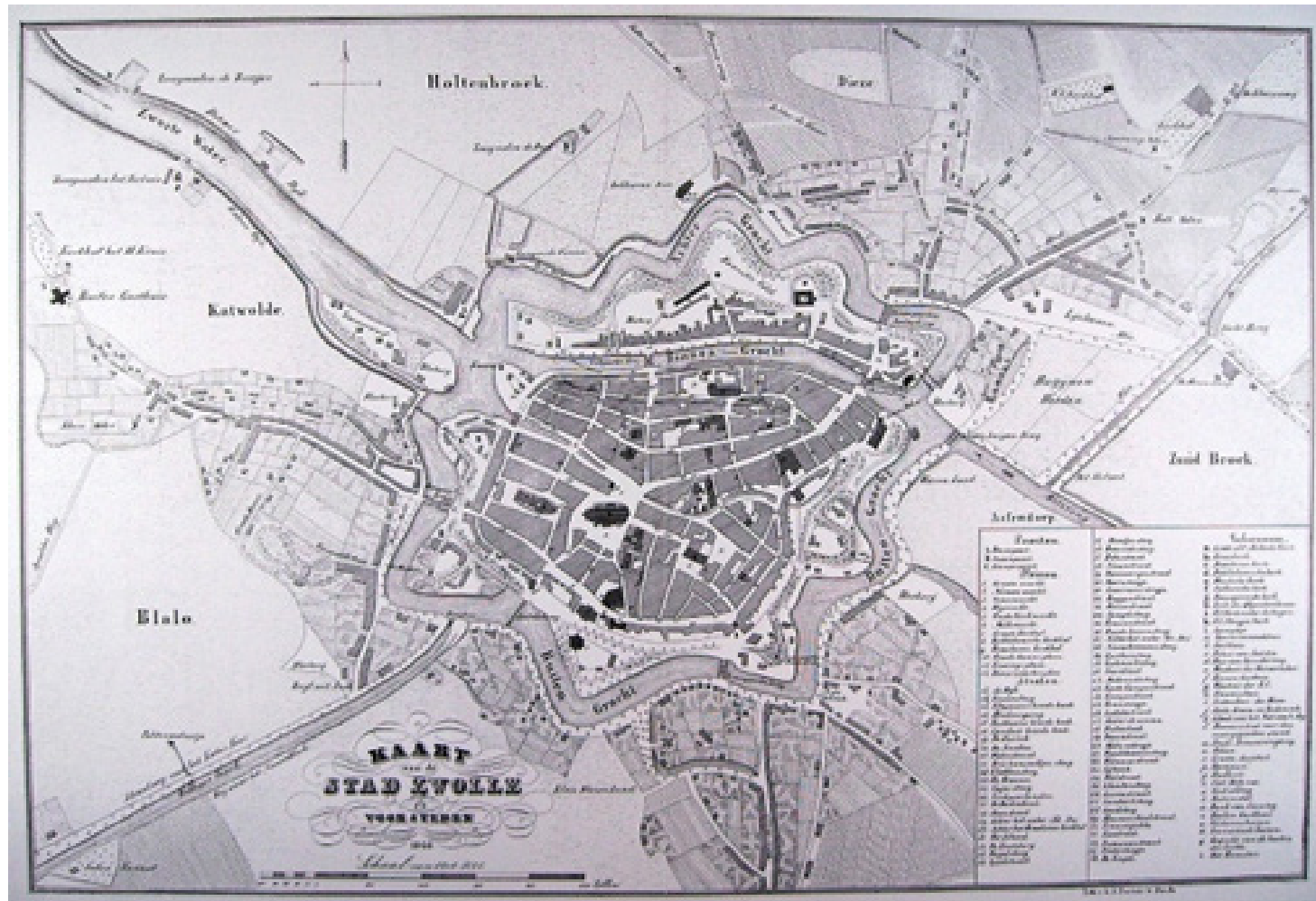
Zwolle, tussen 1475 en 1600 AD

Als gevolg van de dreiging ten gevolge van de tachtigjarige oorlog (en de komst van het kanon) werd besloten om een nieuw grachtenstelsel met elf aarden bastions aan te leggen waarbij de oude stadsmuur met de torens en poorten behouden bleef. De oorspronkelijke routes over de dekzandruggen werden in deze periode verlegd en zijn de nog steeds kenmerkende bajonetstructuren (Sassenstraat- Assendorperstraat en Diezerstraat-Thomas á Kampisstraat) ontstaan. De daar op volgende eeuwen werd de stad binnen de bolwerken met name verdicht.

Zwolle, tussen 1600 en 1819 AD

Nadat de stad in 1790 tot een open stad werd verklaard werd vanaf 1828 begonnen met het slopen van de wallen, poorten en de stadsmuur. Daar waar de stadsmuur was ingepakt in particuliere bebouwing bleef deze bewaard. Van de poorten bleef alleen de Sassenpoort overeind. En aan de Thorbeckegracht kregen drie middeleeuwse torens een andere bestemming.

Zwolle, topografische kaart 1846

Wel bleef de stadsgracht behouden en omgevormd tot lommerrijke gebied met particuliere woningen en de aanleg van een "Stadswandeling". Een route over de voormalige bolwerken met aantrekkelijke zichten op het omringende landschap. Volgend de dan geldende mode werd het gebied ingericht in "Engelse landschapsstijl" naar een ontwerp van tuinarchitect Hendrik van Lunteren. De landschapsstijl kenmerkt zich door een romantische opzet met o.a. vloeiende lijnen zoals de oorspronkelijke opzet o.a. op de PotgieterSingel nog steeds zichtbaar is.

In de 19e eeuw werd de Nieuwe Willemsvaart aangelegd waarmee de stad beter werd verbonden met de rest van Nederland. Ook werd Zwolle provinciehoofdstad waarmee een aantal overheidsgebouwen werden gebouwd als het gerechtsgebouw (Fundatie), postkantoor en het station. Met name aan de zuidzijde ontstond een luxe zijde van de stad, de woonomgeving van gefortuneerde Zwollenaren. Aan de noordzijde van de stad werd naast het provinciale tuchthuis (nu Librije) een gasfabriek gesticht. Naast de fabriek opende Wispelwey in 1851 een ijzergieterij en ontstond langs de Friese Wal een aantal grote fabrieksgebouwen. Op deze wijze werd het al oude verschil in welstand tussen noord en zuid voortgezet.

Als gevolg van de groei van het autoverkeer en nieuwe ontwikkelingen op het gebied van winkelen (volgens Amerikaanse warenhuisprincipe) werd de ontsluiting van de stad drastisch aangepakt. Vervoersstromen werden gescheiden, wegen verbreed en de smalle bruggen vervangen voor brede betonnen exemplaren.

Diezerkade, Stenen Pijp 1960

Ondanks ontwikkelingen als de aanleg van deze bruggen of de aanleg van een vrije busbaan over de Pannenkoekendijk is de waterstructuur van de Singel volledig intact gebleven. Dit heeft zelfs geresulteerd dat de Zwolse Singelstructuur is 2013 door de rijksoverheid is opgenomen in de "Canon van de Ruimtelijk Ordening" (geschiedenis van de ruimtelijke ordening) vanwege de ongekend gave staat, de variatie en de ruimtelijke samenhang.

2.2 Omgevingsvisie, ontwikkelprogramma en uitvoeringsagenda

De Omgevingsvisie ‘Ons Zwolle van Morgen 2030’ is op 13 september 2021 door de gemeenteraad vastgesteld en is daarmee het kader voor de ontwikkeling van de Singel. Kern van de Omgevingsvisie is ruimte bieden voor ontwikkeling met behoud en versterken van leefbaarheid en leefkwaliteit. In de Omgevingsvisie wordt het gebied van de Singel beschreven als “Stadskrans”.

Vanwege de hoge dynamiek en functiemix bij uitstek een gebied voor het ontwikkelen van aanbod voor het trekken van talent en kenniswerkers, maar ook een plek waar nieuwe verbindingen ontstaan tussen het centrum en de omliggende stadsdelen. De stadsgracht is het samenbindend element, het klittenband tussen de weerszijden van het water. Meer aandacht voor samenhang en ruimtelijke kwaliteit leidt tot een rijker aanzien. Het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte in de historische binnenstad dient doorgezet te worden in de Stadskrans en draagt bij aan sociaal contact en leefbaarheid.

Binnen het Ontwikkelprogramma “Ons Stadshart” in 2022 wordt de snelle maar ook zorgvuldige groei (schaalsprong) mogelijk gemaakt door randvoorwaarden uit de Omgevingsvisie te vertalen in praktische bouwstenen voor de Singel. Het centrumgebied van Zwolle staat niet op zichzelf, maar ligt binnen een sterk groeiende regio.

Een deel van de groei in woningen is gedacht in en rond de binnenstad. Het realiseren van een toekomstbestendig Stadshart, dat is de centrale ambitie van het ontwikkelprogramma. Een Stadshart dat hoort tot de top 5 van beste binnensteden in Nederland. Een Stadshart dat in balans is; dat talent aantrekt, een gevarieerd woningaanbod heeft en waar zowel overdag als ‘s avonds altijd iets te beleven valt, maar waarin ook aandacht is voor gezondheid, leefruimte en groen.

Om richting en sturing te geven wordt het behoud, de versterking en de ontwikkeling van het Stadshart benaderd vanuit vijf ontwikkelprincipes;

1. De gezonde, groene en water robuuste deltastad
2. De duurzame en circulaire stad
3. De ondernemende en creatieve stad
4. De stad met de menselijke maat
5. De bereikbare stad

De Gezonde, Groene en Waterrobuuste Deltastad

De Duurzame en Circulaire Stad

De Ondernemende en Creatieve Stad

De Stad met de Menselijke Maat

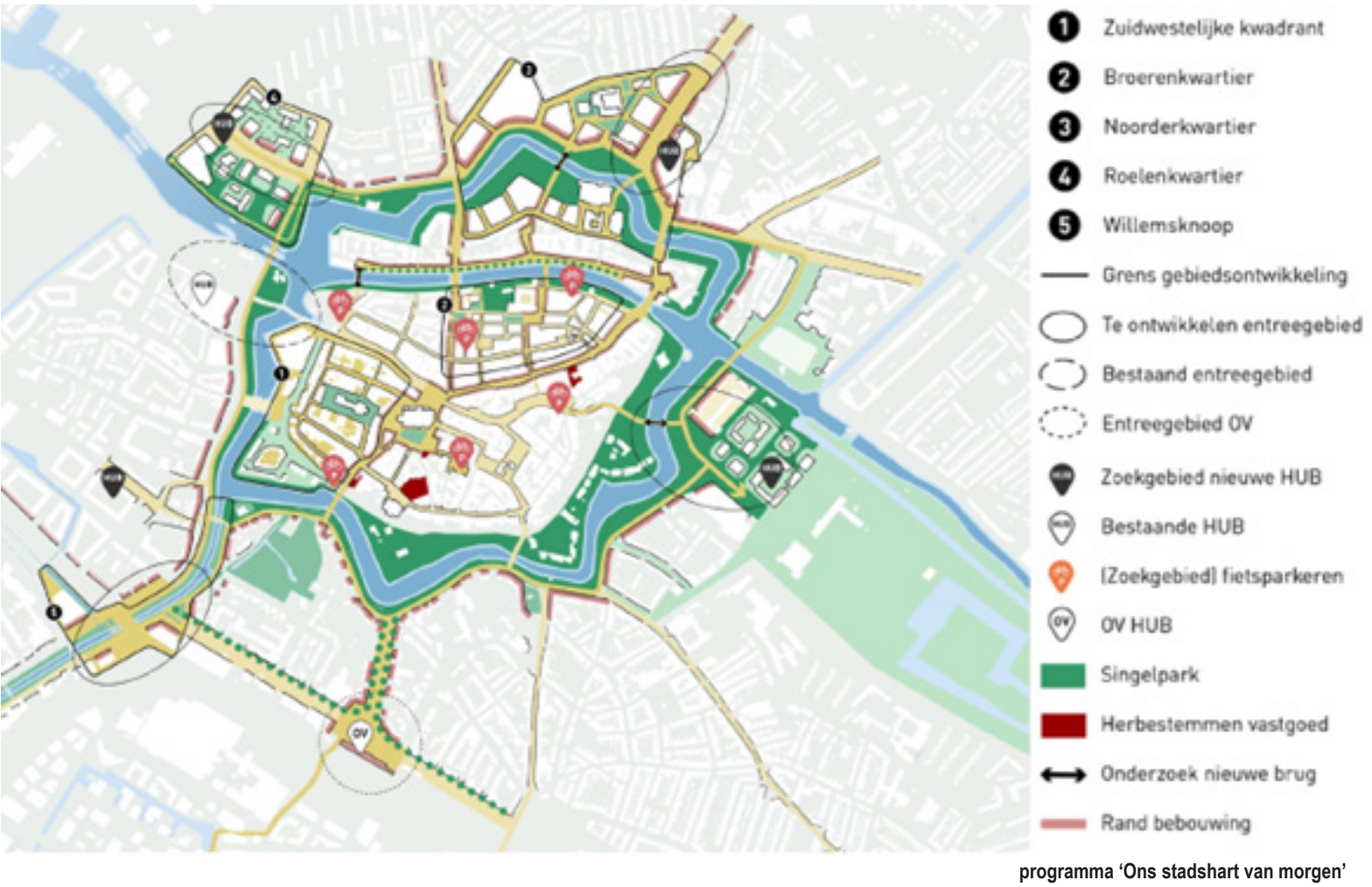

De Bereikbare Stad

vijf ontwikkelprincipes

Daarnaast wordt om focus en sturing te geven gewerkt met focusgebieden. In deze focusgebieden worden de belangrijkste ontwikkelingen verwacht en liggen de meeste mogelijkheden tot het maken van grote kwaliteitsstappen, het herstellen van de verbindingen en het versterken van het Stadshart. De visie voor de Singel geeft uitwerking aan alle ontwikkelprincipes en is als focusgebied de belangrijkste drager voor het Stadshart.

In de uitvoeringsagenda wordt prioriteit gegeven aan het opstellen van een visie voor de Singel en uitvoeren van de geplande onderdelen als “Kop Assendorperstraat”, Diezerkade en entree oost (omgeving Schuurmanstraat). De planvorming voor de herinrichting van de Thorbeckegracht is parallel aan de visie voor de Singel in 2024 in de planning opgenomen.

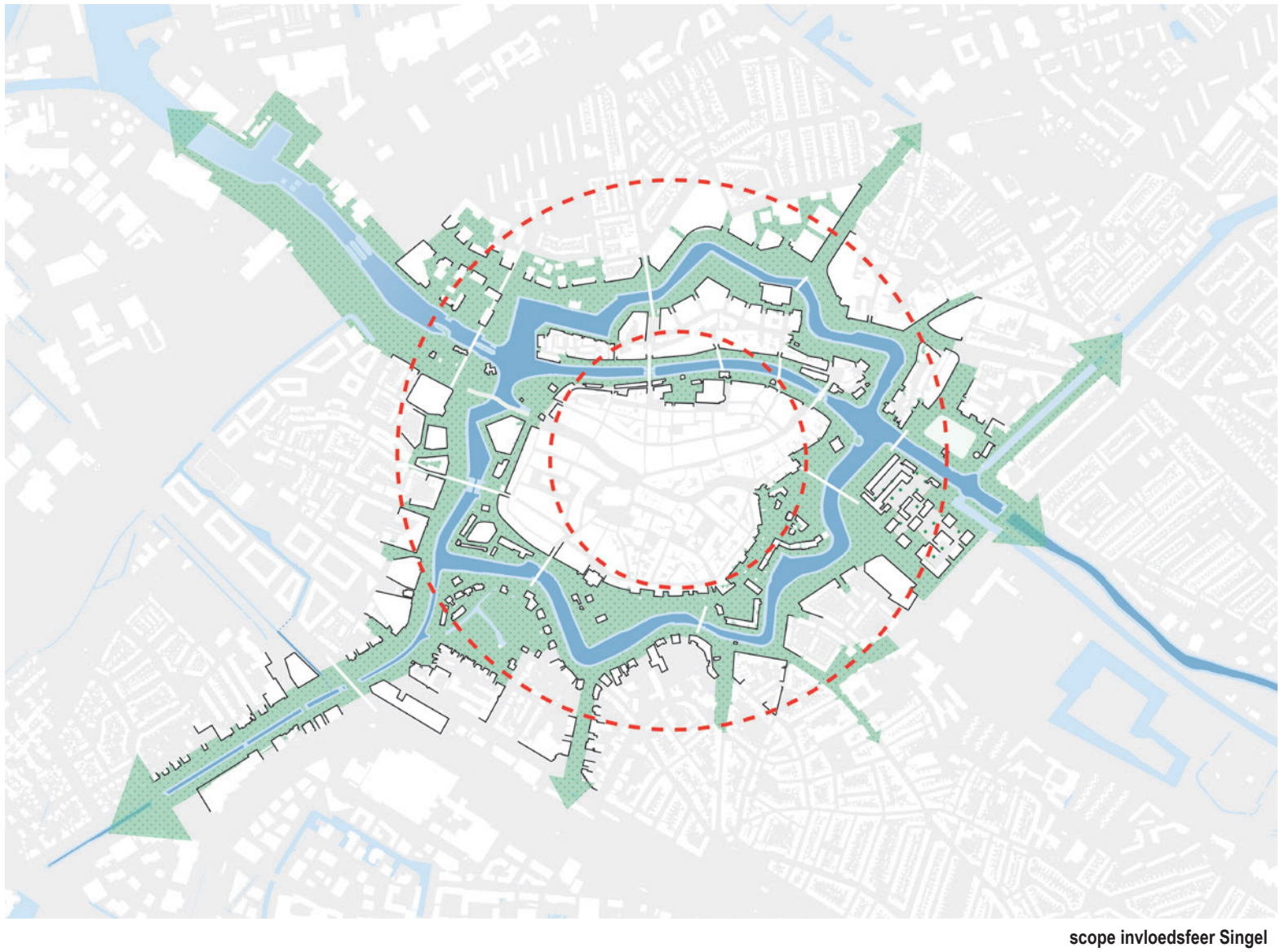

programma ‘Ons stadshart van morgen’

Aanvullend heeft de gemeenteraad middels een motie (17 juli 2023) aandacht gevraagd voor het uitnodigen tot buitensport en bewegen. En hiervoor mogelijkheden te onderzoeken voor beweegroutes door de Singel die ook de verbinding van de verschillende gebiedsontwikkelingen en wijken in Zwolle verbeteren.

2.3 Plangebied

Het doel van de visie voor de Singel is om een ruimtelijke verbinding te leggen tussen de gebieden aan weerszijden van de Singel met een hoge verblijfskwaliteit. Maar ook om verbindingen te leggen tussen de grotere groenstructuren in de stad, een sterkere verbinding met het landschap en de wandel- en fietsrouting in de stad. Een netwerk aan openbare ruimte dus. Naast deze verbindingen zijn ook de functies van belang. Met andere woorden ook vastgoed en de relatie van het vastgoed met de openbare ruimte kan invloed hebben op het functioneren van de Singel.

Voor de visie voor de Singel wordt daarom een ruim studiegebied gehanteerd waarbij de relatie van de Singel met de omgeving, waterstructuur en hoofdgroenstructuur wordt beschreven. Het projectgebied wordt geduid als gebied van “gevel tot gevel”, met andere woorden de openbare ruimte binnen en buiten de gracht die over het algemeen wordt begrensd door de rooilijn van de bebouwingsstructuur. Daar waar de grotere groenstructuren de Singel kruisen wordt het projectgebied voor zover nodig verbreed. In het projectgebied kunnen uitspraken over bepaalde panden of particulier terrein worden gemaakt indien deze een bijdrage kunnen vormen aan het functioneren van de Singel.

2.4 Planologische en eigendomssituatie

In de Singel zijn de veel voorkomende bestemmingen vooral verkeer, recreatie, groen en water. Verder is het gebied grotendeels voorzien van een dubbelbestemming voor archeologie en cultuurhistorie. De binnenstad met de Singel is beschermd stadsgezicht. Ook is er een planologische regeling voor ligplaatsen voor recreatieve (commerciële) vaartuigen.

Het plangebied is grotendeels openbare ruimte en in eigendom van de gemeente Zwolle.

burgermeester van RooijenSingel met Sassenpoort

2.5 Financiën

Voor de planvorming en realisatie is € 15 miljoen beschikbaar vanuit het project Singel als onderdeel van het programma Stadshart. De dekking bestaat uit een Rijksbijdrage uit de Versnellingsafspraken en gemeentelijke cofinanciering zoals vastgesteld in de uitvoeringsagenda. Hiervan is € 4 miljoen bestemd voor de herinrichting van Kop Assendorperstraat als 1e eerste deel van de realisatie. Daarnaast is de herinrichting van Diezerkade onderdeel van het project Singel.

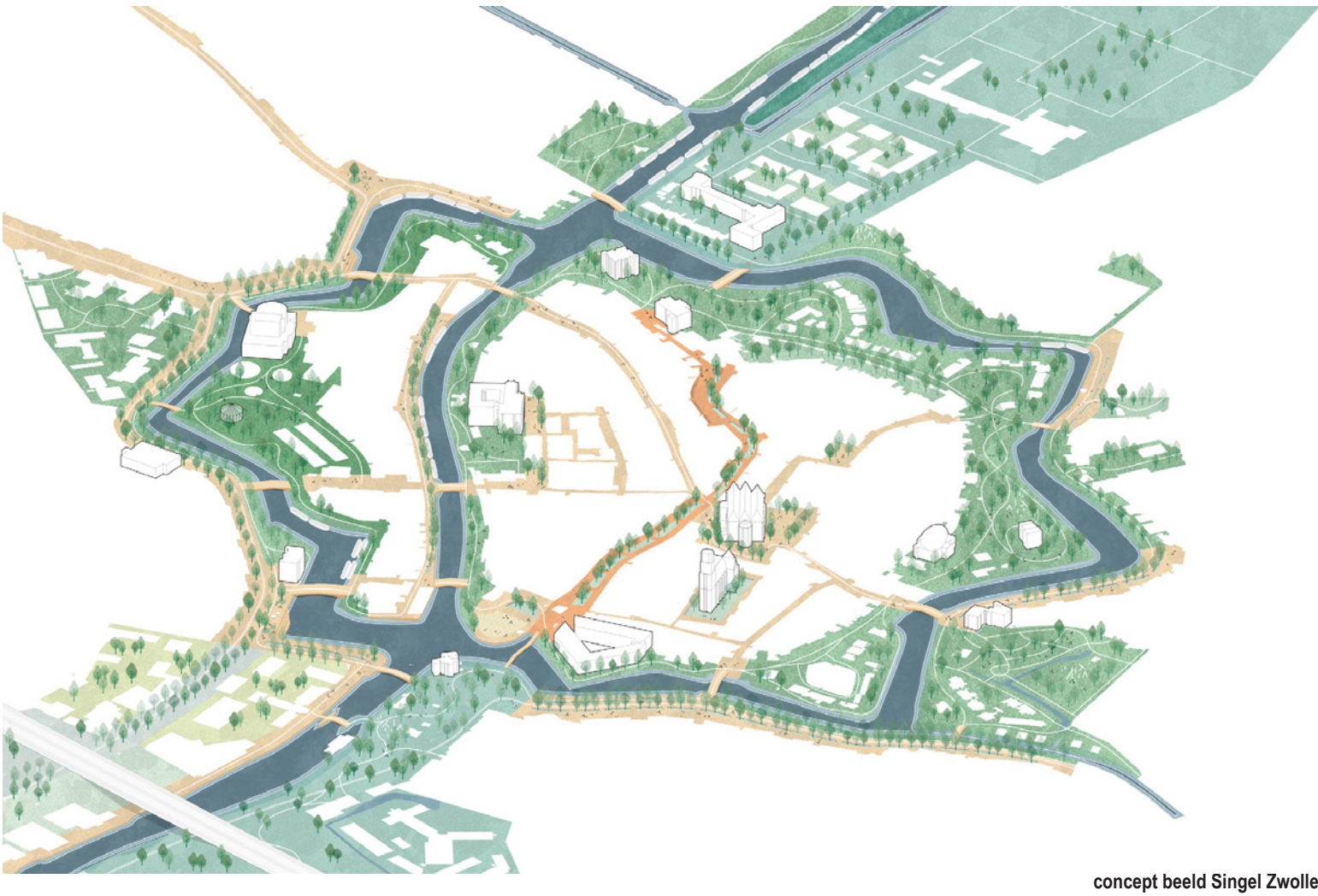
Het project Singel heeft ook overlap met andere gemeentelijke en private gebiedsontwikkelings- en beheerprojecten. Deze projecten en partijen zullen ook een deel van de kosten gaan dragen.

3. OPGAVE: een boegbeeld voor stad en regio

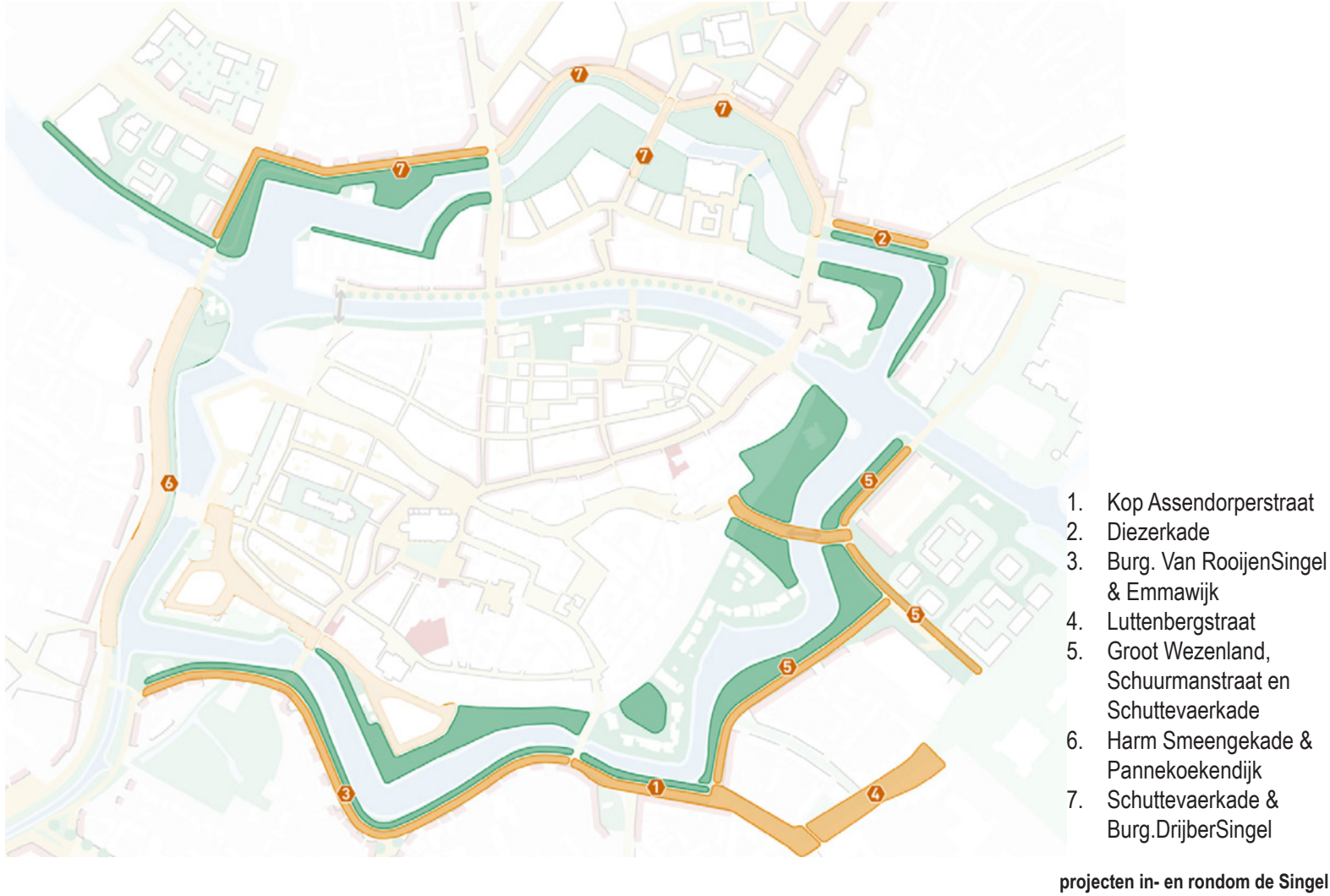
3.1 Doelstelling

De doelstelling van de visie luidt als volgt:

Een uitnodigende Singel die zorgt voor een goede bereikbaarheid en de weerbaarheid tegen de gevolgen van een veranderend klimaat vergroot, dat uitnodigt om te verblijven, het welzijn van mens, plant en dier bevordert, culturele- en economische ontwikkeling stimuleert, de bereikbaarheid en gastvrijheid van de binnenstad waarborgt en een positieve bijdrage levert aan de uitstraling van de stad: een boegbeeld voor stad en regio!

Om op korte termijn een eerste uitvoering te kunnen geven en op lange termijn aan een samenhangend beeld te kunnen bouwen, is een visie en fasering voor de hele Singel nodig. De visie is geen eindbeeld, maar het zijn bouwstenen voor de toekomst van de Singel. Deze bouwstenen leggen de basis voor een toekomstbestendige Singel waarvan de realisatie stapsgewijs in meerdere projecten wordt uitgevoerd. De Singel maakt in belangrijke mate de groei van Zwolle en de centrale ambitie om het Stadshart van de toekomst te realiseren mogelijk.

De ontwikkeling van de Singel gaat in fases en met een integrale aanpak. Daarin worden een aantal onderzoeken uitgevoerd ten behoeve van waterveiligheid, mobiliteit, energietransitie en programmering. Op basis van voorbereidende onderzoeken en ruimtelijke uitwerkingen stellen we een integrale visie op met een ontwikkelstrategie. De ontwikkeling en uitvoering is een lopend proces. Over de herinrichting van kop van de Assendorperstraat en Diezerkade is al eerder besloten en realisatie vindt op korte termijn plaats. Er zijn ook deelgebieden die onderdeel zijn van gebiedsontwikkelingen. De ontwikkelstrategie geeft antwoord op hoe en in hoofdlijnen wanneer de integrale visie stap voor stap wordt uitgewerkt en uitgevoerd.

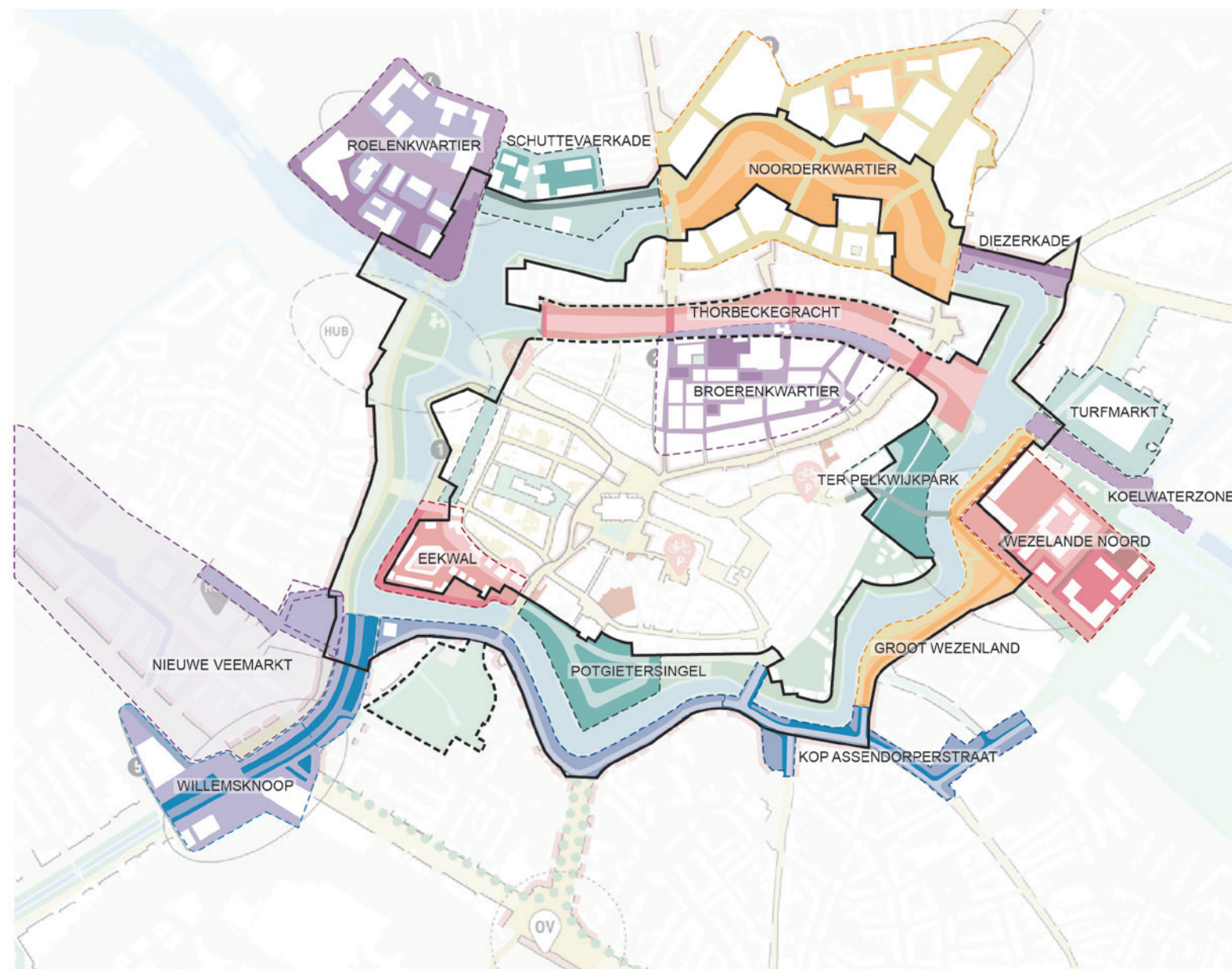
In de uitvoeringsagenda Stadshart is de volgende fasering voorzien:

1. Eerst de delen die al in voorbereiding zijn (ca 2023): de afronding van de Diezerkade - als laatste fase van de Diezerbrink - en de uitvoering van de herinrichting van de kop van de Assendorperstraat.
2. De herinrichting Van RooijenSingel (tot de Wethouder Alferinkweg).
3. De herinrichting Groot Weezenland, Schuurmanstraat en Schuttevaerkade.
4. Bij de ontwikkeling van het Noorderkwartier (5-10 jaar): herinrichting Burgemeester DrijberSingel en Noorderiland.
5. Op lange termijn (5-10 jaar): herinrichting van de westzijde van de Singelzone aan de beurt, met aansluiting op Willemsknoop van de Harm Smeengekade en Pannekoekendijk.

3.3 Beleidskaders

In het voorjaar van 2023 zijn “start voor de start” bijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten hebben verschillende (beleids)afdelingen input kunnen leveren, waarbij de focus lag op de eisen en wensen vanuit beleid en de kansen en risico's in het gebied.

Bij het opstellen van de visie wordt rekening gehouden met bestaand beleid, huidige bestemmingsplan en huidige planvorming aangrenzende projectgebieden. In bijlage 1 wordt een opsomming gegeven van deze stukken.

aangrenzende projecten in- of rondom de Singel

3.4 Wenselijkheid

Met de groei van de stad Zwolle en de daarmee gepaard gaande verdichting en mobiliteitstoename neemt het belang van een gezonde leefomgeving toe. Sinds de coronaepidemie wordt dit belang steeds meer onderkend. Een kwantitatieve- en kwalitatieve ontwikkeling van deze hoofdgroenstructuur en het leggen van verbindingen met de overige grotere groenstructuren in de stad en het landschap buiten de stad is daarvoor randvoorwaardelijk. Het gaat hierbij niet alleen om biodiversiteit en weerbaarheid tegen klimaatverandering. De soms gescheiden wijken in de stad beter met elkaar verbinden en het stimuleren van ontmoeting, bewegen en buitengeluk is op sociaal vlak van grote waarde voor een groeiende stad. Respect voor het bestaande, de lange historie en het omarmen van het nieuwe, vindt plaats in de Zwolse Singel. Dit is geldt ook bereikbaarheid: met het STOMP- principe wordt op nieuwe manier invulling gegeven aan de bereikbaarheid van het stadshart. Tenslotte heeft de Singel afgelopen jaren een steeds bepalendere rol gekregen op het vlak van cultuur (bijna alle grote culturele voorzieningen hebben een plek gekregen aan de Singel). Een duidelijk beeld wat dit gaat betekenen voor de toekomst van Zwolle is hierbij hard nodig, waarbij deze visie behalve richting geeft, met name ook de samenhang moet waarborgen. Met de omvang van de Singel en de gefaseerde uitvoering is sturing geven aan samenhang van groot belang.

3.5 Complexiteit

De transformatie van de Singel is een lopend proces in een ontwikkelend Stadshart. Er is bijvoorbeeld gestart met de kop van Assendorperstraat voordat de visie gereed is. Dat betekent dat tegelijk wordt uitgevoerd als wordt nagedacht over de visie. Dat maakt het complex, maar ook dat tijdens de uitvoering wordt geleerd. De complexiteit zit met name in de volgende punten:

- veel raakvlakken met ontwikkelingen die in uitvoering zijn of op korte termijn gaan.
- afhankelijkheid van uitgangspunten van externe partijen op gebied van gebiedsagenda's zoals waterveiligheid, mobiliteit en energie (nieuwe normering en aanpak secundaire waterkering).
- afhankelijkheid van ingezette mobiliteitstransitie voor het autoluwer maken van de binnenstad en Singel, waarbij doorgaand verkeer wordt ontmoedigd, meer ruimte ontstaat voor voetgangers en fietsers en bezoekersparkeren wordt geconcentreerd in entreegebieden met hubs. grote en diverse doelgroep die we willen betrekken bij de planvorming vergt een uitgebreid participatieproces.
- stad voor iedereen: bewoners en bezoekers: grote diversiteit aan gebruikers.
- volgorde en afhankelijkheid van realisatie: bereikbaarheid en toegankelijkheid dient ook tijdens uitvoering op orde te zijn.
- verschil in snelheden tussen verschillende projecten.

3.6 Resultaat

Het resultaat is meervoudig:

- een heldere visie die samenhang waarborgt en een grote kwaliteitssprong initieert.
- een uitvoeringsstrategie die sturing geeft aan de uitvoering van een herinrichting van de Singel .
- onderliggende onderzoeken die nodig zijn om sectorale doelen te realiseren.
- branding voor de Singel als boegbeeld van Zwolle.
- bijdrage van inwoners en ondernemers aan de stadsontwikkeling.

4. PLANPROCES

4.1 Planproces

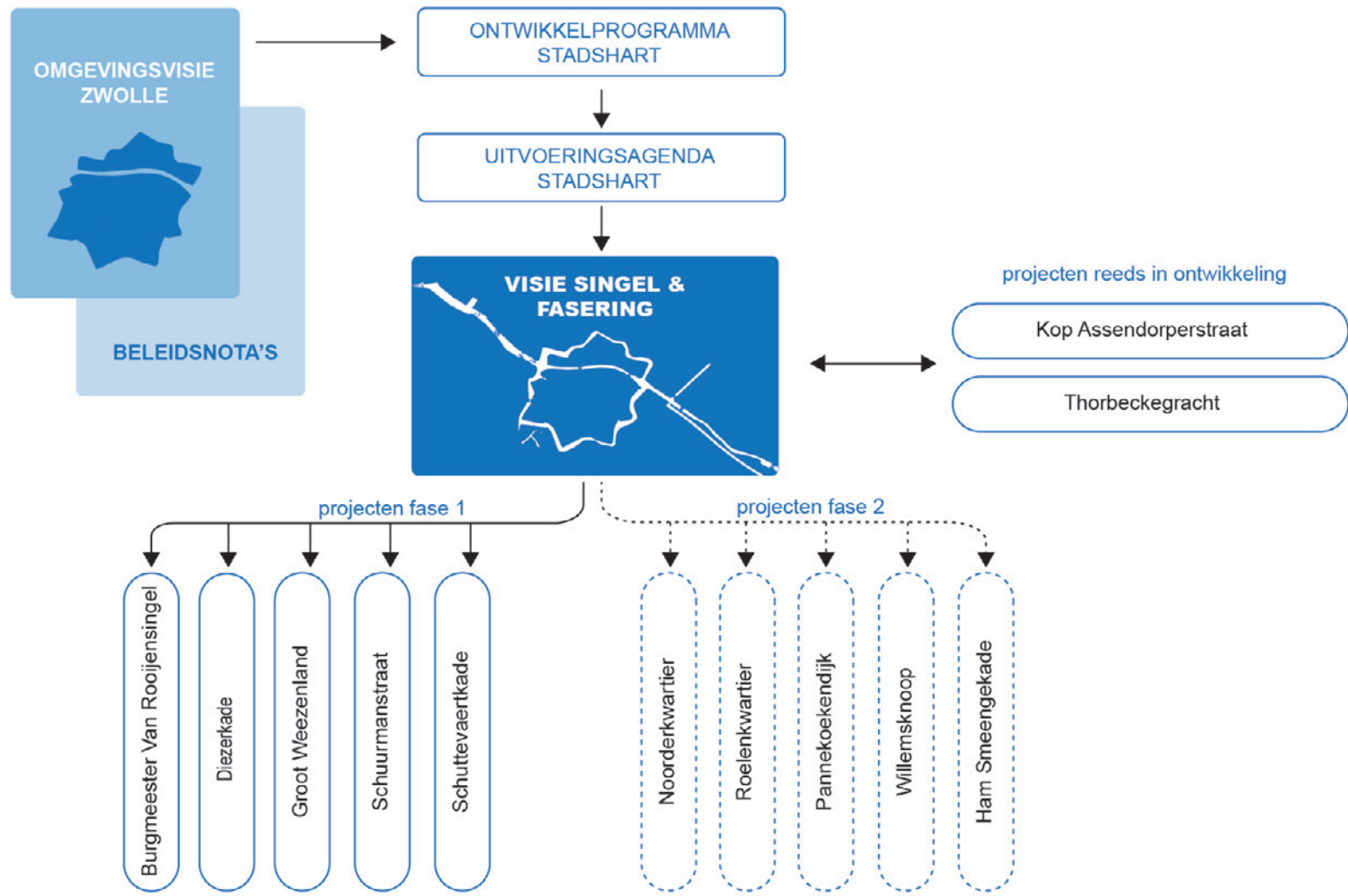
Het ontwikkelprogramma ‘Ons Stadshart van Morgen’ en de uitvoeringsagenda geven op hoofdlijnen samenhang tussen de Singel van Zwolle en de andere projecten in en rondom het Stadshart. In de Visie voor de Singel wordt dit door de gemeente samen met de stad concreet gemaakt. Voor civiele projecten, complexe gebiedsontwikkelingen en locatie ontwikkelingen die raakvlak hebben met de Singel is de visie de bouwsteen voor samenhang.

De visie is geen eindbeeld, maar het zijn bouwstenen voor de toekomst van de Singel. Deze bouwstenen leggen de basis voor een toekomstbestendige Singel waarvan de realisatie stapsgewijs in een meerdere projecten wordt uitgevoerd. De Singel maakt in belangrijke mate de groei van Zwolle en de centrale ambitie om het Stadshart van de toekomst te realiseren mogelijk.

De realisatie zal plaatsvinden in diverse deelprojecten. Dit zijn civiele projecten vanuit het project Singel van Zwolle zoals de Diezerkade, zelfstandige civiele deelprojecten (bijvoorbeeld Kop Assendorperstraat), onderdelen van complexe gebiedsontwikkelingen (bijvoorbeeld Noorderkwartier en Roelenkwartier) of locatieontwikkelingen.

De Visie voor de Singel van Zwolle zorgt voor samenhang zonder dat projecten en processen op elkaar moeten wachten. In de Visie vindt een vertaling plaats van de ambities en doelen voor het gebied naar een ruimtelijke visie. Ook wordt op hoofdlijnen de haalbaarheid getoetst (financieel, ruimtelijk en technisch) en wordt de faseringsstrategie uitgewerkt.

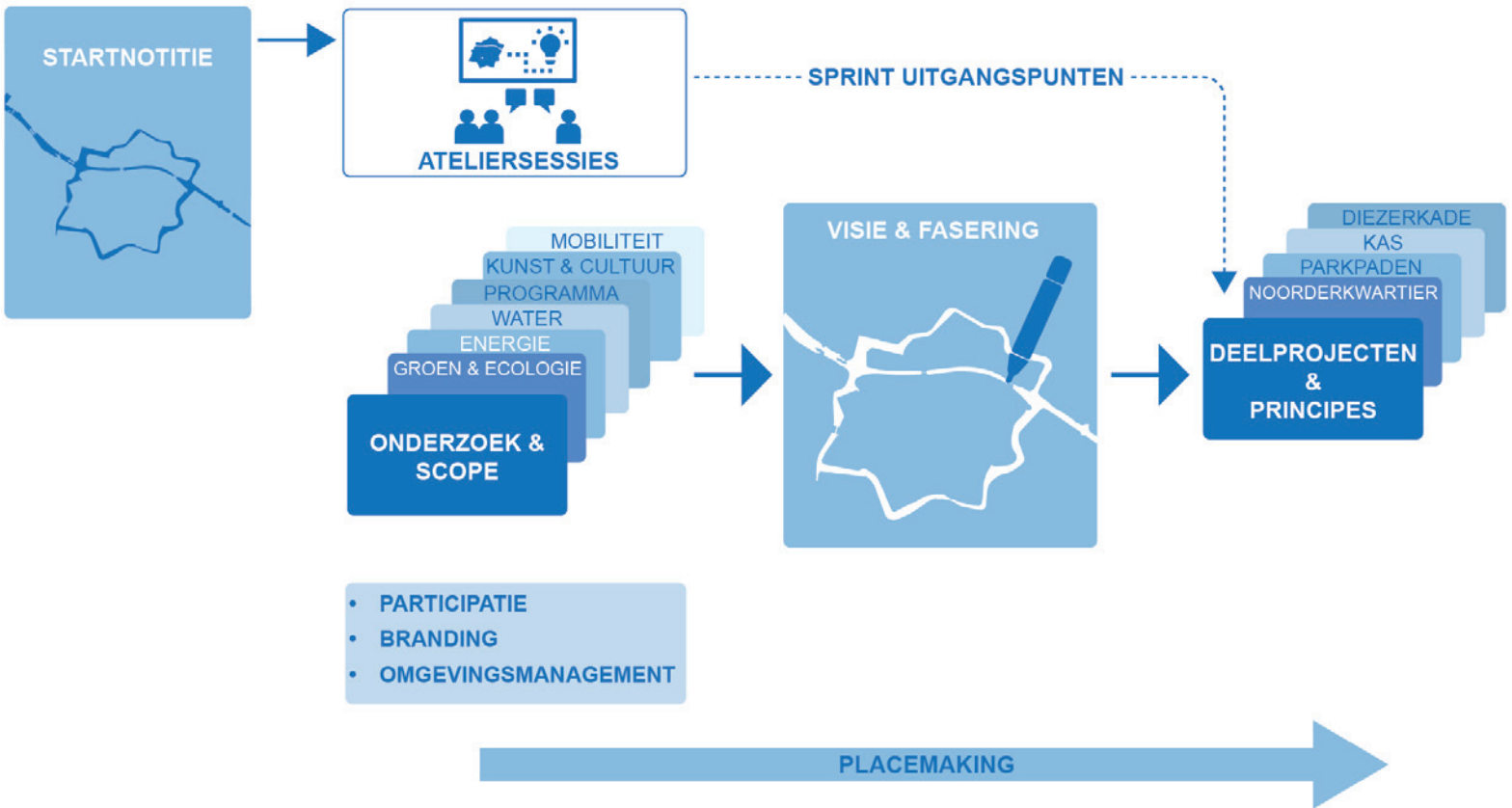
De Visie wordt bij de belanghebbende partijen in het gebied en betrokken Zwollenaren, waaronder bewoners(organisaties) neergelegd en besproken. Daarbij wordt er uitgenodigd om de Visie te verrijken met ideeën van deze stakeholders. De Visie wordt voor besluitvorming voorgelegd aan de raad.

schematische weergave van het planproces gebiedsontwikkeling

4.1.1 Onderzoeken en ateliers

Om tot een integrale visie en faseringsstrategie te komen worden diverse onderzoeken uitgevoerd. In ateliersessies worden de onderzoeken bij elkaar gebracht en stapsgewijs gewerkt aan integraliteit. Het ruimtelijk ontwerp is hierbij leidend en zorgt voor integratie van deelopgaven- en onderzoeken. Voor enkele deelonderzoeken zijn achtergrond en doelstellingen kort samengevat. In de planning van de onderzoeken is het mobiliteitsonderzoek prioritair omdat inzicht nodig is in het toekomstig functioneren van een afgewaarde singel. Dit is namelijk een ruimtegever voor andere functies.

schematische weergave van het planproces

In het integrale ruimtelijk en landschappelijk ontwerp komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Historie en erfgoed
- Raamwerk Openbare ruimte en zonering (ook voor de ondergrond)
- Programma en strategische ruimtereservering (economie ,kunst en cultuur, sport, bewegen, recreatie)
- Doorontwikkeling van de entreegebieden en beter verbinden van de binnenstad met omliggende wijken.
- Opwaarderen mobiliteit (incl. parkeren) en versterken fijnmazig netwerk
- Groen en blauw, natuur en landschap
- Gezondheid, openbare ruimte, recreatie, spelen en ontmoeten
- Opgaven waterveiligheid en klimaatadaptie
- Cultuurhistorisch ontwikkelperspectief, met daarin de cultuurhistorische waarden van het gebied
- Versterken van biodiversiteit en de groenblauw structuur
- Duurzaamheid: energie, warmte, circulariteit, klimaat

Water en klimaatadaptatie

Voor water en klimaatadaptatie wordt ingezet op het concreter maken en een doorontwikkeling maken van de ambities en principes:

- Omgevingsvisie Ons Zwolle van Morgen met het groenblauwe netwerk
- Zwolse adaptatiestrategie (ZAS)
- Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle met de principes van de sponsstrategie
- Water en bodem sturend voor ruimtelijke ontwikkelingen (WABOS)
- Meerlaagse veiligheid als speerpunt voor risicogebieden.

Met diverse waterhuishoudkundige en hydrologische onderzoeken wordt stapsgewijs toegewerkt naar een concrete inrichtingsprincipes om een ruimtelijk vertaling te maken voor:

- Veilig buitendijks bouwen in de binnenstad
- Een stedelijke dijk aan de buitenzijde
- Meer ruimte voor water in de Singel (combinatie met ecologie)
- Klimaatadaptatieve maatregelen achter de dijk

Mobiliteitsonderzoek

In de Omgevingsvisie en het Ontwikkelprogramma is de hoofdlijn neergezet voor de nieuwe mobiliteitsstructuur van Zwolle. Hierbij vervalt de functie van de Singel als binnenring. Door deze functieverandering is het de ruimtemaker voor ambities voor leefbaarheid, gastvrijheid, klimaatadaptatie, vergroening enz. Tegelijkertijd dient de nieuwe mobiliteitsstructuur ook daadwerkelijk te functioneren om de bereikbaarheid van Zwolle nu en in de toekomst te waarborgen.

Om input te kunnen geven aan de ateliers en uitspraken over mobiliteit in de visie voor de Singel te is een verkeersonderzoek voor de nieuwe mobiliteitsstructuur noodzakelijk. Dit verkeersonderzoek is breder dan enkel de Singelzone, omdat keuzes die hier gemaakt worden effect hebben op het functioneren van het volledige stedelijke verkeersnetwerk van Zwolle.

Er wordt daarom een verkeerskundig onderzoek opgestart naar het functioneren van de Singel, het omliggende wegennet en de prikkers binnen het toekomstige mobiliteitssysteem van Zwolle.

Energie en ondergrondse infra

Singel uitgangspunten:

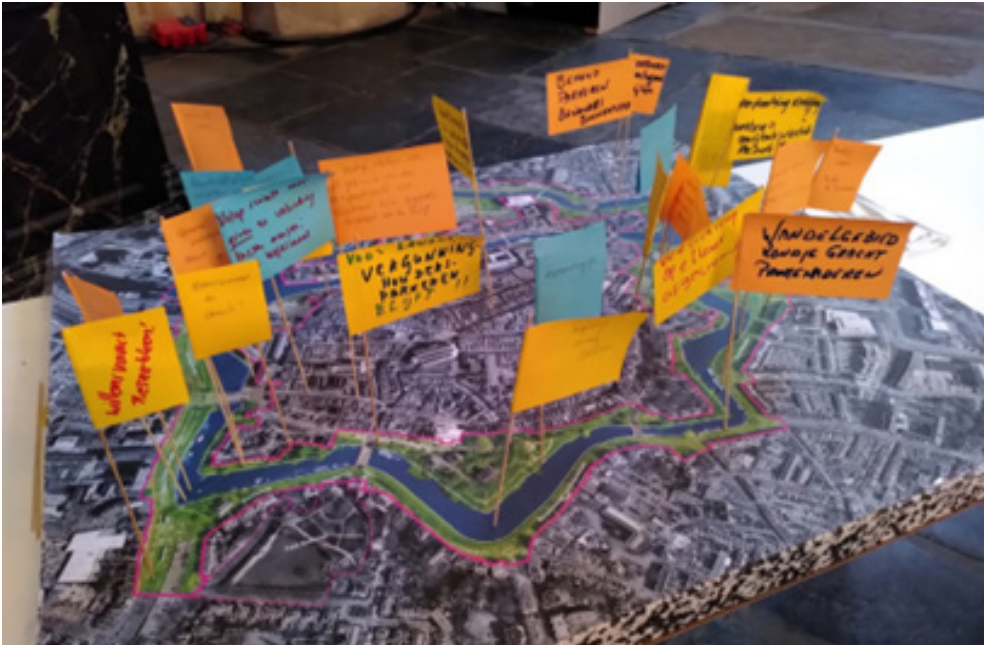
- De Singel wordt energieneutraal. Dus alle energiebehoefte (zoals openbare verlichting, straatmeubilair, fonteinpompen, e.d.) wordt duurzaam in het gebied opgewekt.
- De Singel krijgt een functie als (toekomstige) energierotonde als onderdeel van de hoofd energie infrastructuur.
- De Singel heeft voor het onderdeel energietransitie een scope die verder gaat dan de 'gevel tot gevel'.
- Onderzoeken of met de integrale ontwerpmethodiek openbare ruimte zoveel mogelijk koppelkansen in de ondergrond kunnen worden benut.

4.1.2 Participatie- en communicatieplan

Een participatie- en communicatieplan wordt opgesteld.

De volgende stappen worden gezet:

1. alle factoren inventariseren;
2. rol en belang vaststellen;
3. bepalen welke invloed ze hebben en welke invloed ze krijgen in het proces;
4. ontwikkelen communicatie- en participatieplan.

Opbrengst van eerste ideeën in het Stadshartcafé.

Vanuit het overkoepelende concept 'Jouw Stukje Zwolle' is de strategie dat zowel online als zichtbaar in het plangebied doelgroepen geïnformeerd en betrokken worden. Gemeente Zwolle heeft samen met maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners een nieuwe participatieaanpak ontwikkeld: Hanza! Deze aanpak bevat een aantal overzichtelijke 'spelregels' en belangrijke fasen die helpen om goed met elkaar samen te werken. Hanza! helpt initiatiefnemers om een zorgvuldig proces te organiseren en geeft deelnemers een duidelijke positie. We zullen de Hanza!- aanpak volgen in dit proces.

Voor de participatie is de rode draad: “Begin met een smal maar diepgaand draagvlak en laat het organisch groeien.” Op basis hiervan gaan we de volgende focus opnemen:

- We willen Zwolle inspireren met historie en toekomst van de Singel met bijeenkomsten op snijvlak van mobiliteitstransitie, cultuur, sport en klimaat(adaptatie). Hier wordt aangesloten bij bestaande programma's en evenementen.
- We gaan ideeën ophalen bij inwoners en ondernemers en vooral uitnodigen om (tijdelijke) initiatieven te ontwikkelen in en langs de Singel. De Singel als groene motor raakt iedereen. Als bewoner, als ondernemer in de binnenstad of als bezoeker van Zwolle.
- De Singel is van stadsbrede betekenis. We richten een Raad van Advies op met ambassadeurs om de hoofdlijnen te bewaken.

4.1.3 Branding: de gaafste Singel van Nederland

Aanvullend gaan we inzetten op de branding van de Singel van Zwolle. Het succes van de Fundatie, Librije, Van der Velde in de Broeren, het Academiehuis, maar ook district Z in de Spoorzone en IJsselcentrale leveren een belangrijke bijdrage aan de uitstraling van Zwolle. De Singel van Zwolle met daarin de Thorbeckegracht beschikt, in hoeverre nu al niet aanwezig, over de potentie om een belangrijke extra trekpleister te worden voor Zwolle. Ook nationaal wordt dit erkend met een opname in de ruimtelijke Canon van Nederland.

4.2 Planning

Onderstaand is de planning op hoofdlijnen opgenomen voor de activiteiten in 2024.

december	Communicatie & participatieplan
februari	Start ontwerp bureau en onderzoeken
maart	Atelier
april	Stadshartcafé
mei	Rondje Singel fietsen met college en raad Atelier Lezing cultuurhistorie en geschiedenis Singel
mei	Stadswandeling met wethouders & stakeholders Singel evenement
juni	Atelier Informatiemarkt Stadshart Bouwstenen presentatie aan de college & raad Cityswim Zwolle, Grachtenrace & ½ marathon
juli	Atelier
augustus	Atelier
september	Ateier
oktober	
november	Atelier Uitvoeringsstrategie Kostenraming
december	Besluitvorming over de visie in college en gemeenteraad

conceptplanning proces Visie Singel Zwolle

BIJLAGE 1: opsomming huidige kaders en beleid

Plankaders:

- Bestemmingsplan Binnenstad en omgeving, etc.
- Parapluplan zelfstandige woonruimte en parkeren
- Zwolle, parapluplan bouw- en cultuurhistorie
- beschermd stadsgezicht

Beleidskaders:

- NOVI
- Omgevingsvisie Ons Zwolle van Morgen 2030
- Ontwikkelprogramma & Uitvoeringsagenda Stadshart

Sectorale/overige beleidskaders:

- Ontwikkelstrategie wonen
- Geactualiseerd Groen- & Recreatiebeleid (2024)
- Position Paper Concilium
- Zwolse adaptatiestrategie
- Mobiliteitsvisie (2020 – 2030) "Mobiliteit brengt Zwolle verder"
- Actieplan Zwolle wereldfietsstad
- Koersdocument "Hoofdlijn van parkeren" (2016)
- Zero Emissie Stadslogistiek
- Energievisie
- NOVI – regio Zwolle
- Economisch perspectief (2021)
- Hervormingsagenda sociaal domein Zwolle
- Programma Wonen & Zorg
- Beleidskader Groene agenda
- Bomenverordening (2021)
- Visie Ruimte voor Wonen (2017)
- Beleidsregel Zelfstandige Woonruimte
- Ontwikkelingsvisie Diezerpoort (2009)
- Monumenten- en archeologiebeleid
- Nota evenementenbeleid (2012)
- Archeologiebeleid

Overige onderzoeken en stukken:

- Routekaart Gebiedsontwikkeling
- Economie:
  - Het Zwolse Kompas voor strategische positionering van de stad, 2021.
  - Horecavisie 2019-2023.
  - Toeristisch perspectief 2030.
  - Klimaatkansenkaart.
  - Cultureel perspectief tot 2040.

Gebiedsontwikkelingen in de directe omgeving:

- Inrichtingsplan Diezerkade
- Inrichtingsplan Kop Assendorperstraat
- Gebiedsvisie Noorderkwartier
- Projectplan Broerenkwartier
- Startnotitie Roelenkwartier
- Visie Zuidwestelijk kwadrant

